KKV ની Ans Key

ધોરણ - ૭ ગુજરાતી
વાર્ષિક પરીક્ષા - 2019
12/4/19

કુલ ગુણ - 80

ધો - ૭ વાર્ષિક - 2019 A

વિભાગ - A ગદ્યવિભાગ

(અ) નીચેના જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડો. (02)

(1) ચોરી અને પ્રાયશ્ચિત્ત - આત્મકથા ખંડ
(2) કુદરતી - એકાંકી
(3) સમાજ સમર્પિત જ્યોતિ - રેખાચિત્ર
(4) સખી માર્કંડી - લલિત નિબંધ

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (04)

(1) છત્રી
(2) કીર્તિમંદિર
(3) હું પર્વતારોહણ કરીશ જ
(4) સ્વર્ગમાં

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (06)

(1) ચોમાસાના નવરાત્રના દિવસોમાં લોકો ખાસ કરીને જુવાનો ચોપાટ રમતા હોય છે. મોડી રાત સુધી એમના હર્ષનાદો સંભળાતા હોય છે. રાત્રે ભજનો થાય છે. ઠાકોરજીને ઠાકોરથાળી નૈવેદ્યની થાળી ધરવામાં આવે છે. દાંડિયા રાસની રમઝટ બોલાવીને લોકો સમૂહ આનંદ મેળવે છે

(2) માર્કંડીને કાંઠે ખાસ ફૂલો નથી. ભાતભાતનાં રંગીન પતંગિયાં નથી. રૂપાળા પથ્થર નથી. પોતાના મધુર કલરવથી ચિત્તને અસ્વસ્થ કરે એવા નાના-મોટા પ્રપાત પણ નથી. આમ, અસાધારણ અદ્ભુત કહી શકાય એવું કશું જ નથી છતાં લેખકને માર્કંડી ગમે છે. કારણ કે ત્યાં કેવળ પ્રેમળ શાંતિ છે

(3) લેખકનું કહેવું છે કે ઓલિમ્પિકવાળા કેળાંની છાલકૂદની સ્પર્ધા રાખે તો ભારતીય ખેલાડીને જ સુવર્ણચંદ્રક મળે. આથી અમેરિકાના ખેલાડીઓને લેખકે ચેલેન્જ કરી કે તમારામાં તાકાત-તમારી માથે શેર સૂંઠ - તો ઓલિમ્પિકમાં કેળાંની છાલકૂદની સ્પર્ધા રાખો.

અથવા

(3) અમરતકાકીએ જન્મથી ગાંડી ને મૂંગી મંગુનાં ઉછેર અને ચાકરીમાં તેમજ લાડ લડાવવામાં કોઈ કસર રાખી નહોતી.

આવી ગાંડી છોકરીને તો અમરતકાકી જ ઉછેરી શકે. બીજાને ઘરે હોત તો ક્યારની ભૂખી તરસી મરી ગઈ હોત - જીવતી હોત તોપણ આવું હૃષ્ટપુષ્ટ શરીર તો ન જ હોત. - આ રીતે અમરતકાકીના વખાણ

(5) નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (08)

(1) પર્વતારોહણ વખતે અરુણિમાને અનેક મુશ્કેલીઓનો સામનો - તેનો કૃત્રિમ પગ વારંવાર ખસી - શરીરનું વજન પગ ઉઠાવી શકતો નહિ - આગળ ચલાતું નહિ - છતાં પ્રયાસ ચાલુ - પડકારો સામે ઝઝૂમતી - અરુણિમા હિલેરી સ્ટેપ પર પહોંચી - ત્યાંથી તેને એવરેસ્ટ પર પહોંચવાનું - બાટલામાં ઓક્સિજન ખલાસ - છતાં તેણે પાછા ફરવાને બદલે જીવનું જોખમ ખેડવાનો સંકલ્પ - દોઢ કલાકમાં જ તે એવરેસ્ટની ટોચ પર - લોખંડી મનોબળની જીત - પાછા ફરતાં ઓક્સિજન રહ્યો જ ન હતો - બ્રિટિશ પર્વતારોહકે તેના તરફ ઓક્સિજનનો બાટલો ફેંક્યો - કૃત્રિમ પગનો સાથ ન મળ્યો - કૃત્રિમ પગ વગર તેણે ઘસડાતાં - ઘસડાતાં કેમ્પ-4 થી સમિટ સુધીનું 3500 ફૂટનું અંતર 24 કલાકમાં કાપ્યું

(2) ઠાકોર વજેસંગજી એક અજાણ્યા ઘોડેસવાર બનીને સેંડાની વાડીએ આવ્યા - ધગધગતા તાપમાં એમને આરામ કરવો હતો - સેંડાએ ઢોરિયાની લીલી ધ્રો ઉપર ખાટલો ઢાળી - ડોસ હાંકતાં - સેંડાએ ખેડૂતની દયનીય હાલતનું વર્ણન - એની વાણીમાં કડવાશ હતી - એણે રાજાને ખૂબ ગાળો દીધી - રાજાને એનું સહેજ પણ માઠું લાગ્યું નહિ - ઘોડેસવારને ભૂખ લાગી હતી - સેંડા પાસે ખાવાનું માગ્યું - એની પાસે ધાન તો હતું નહિ - એની પાસે છાશની અંદર ચૂલું નાખીને બનાવેલો બાજો - પાંદડાનો પડિયો બનાવી તેમાં તેને બાજો ખાવા - તાપમાં તપી ગયેલા ઘોડેસવારને આ ખાટો અને શીતળ બાજો મીઠો - ઘોડેસવાર જ્યારે વધારે બાજો માગ્યા ત્યારે કેમ મારે ખાવાય નથી રે'વા દેવું કે? એમ કહી સેંડાએ બાકીનો બધો બાજો મહેમાનને આપી દીધો - આમ -

અથવા

(૩) ગોપાળબાપા નિષ્ઠાવાન - નીડર - સયાજીરાવ ગાયકવાડ સાથે વાતચીત દરમિયાન એમની અમન્યા રાખે છે પણ પોતાના વિચારોને એ નીડરતાથી સયાજીરાવ પાસે રજૂ કરે છે - ગોપાળબાપાએ સયાજીરાવને સૂચન કર્યું - કોતરની જમીન પર શીંગોડાના ગારને રોકી શકાય - ત્યાં બનારસી લંગડો કેરી એમ ગરીબો માટે અમરફળ જેવાં બોર ઢગલેઢગલા ઊતરે - એમના આ સૂચનમાં એમનું ખેતી વિષયક જ્ઞાન અને ગરીબોનું ભલું કરવાની ભાવના દેખાય - "અમારી પડખેના દીપડા ન રંજાડે તોય ઘણું છે." નીડરતાથી સયાજીરાવને તે કહી પણ શકે - 'પૂજા નો બંદોબસ્ત' કરવા સંબંધી સયાજીરાવના સૂચનનો પણ તેઓ વિનમ્રતાથી અસ્વીકાર - ત્યાંય મૂર્તિને નામે સૌને આશરો મળે તેવું કરજો' સયાજીરાવના સૂચનને સહેજે વધાવે છે ગોપાળબાપા મૈત્રીધર્મ પણ સારી રીતે નિભાવી - ક્યાંય દિલચોરી નહિ, ક્યાંય સ્વાર્થવૃત્તિ નહિ - બેવફાઈ નહિ - ગુરુ મંકરા ભગતની આજ્ઞાની હરિનામનો જ વેપાર કરનાર ગોપાળબાપા એક નિઃસ્વાર્થ, પરોપકારી અને સાચા સમાજસેવક હતા.

વિભાગ - B (પદ્ય વિભાગ)

(અ) નીચેના પ્રશ્નોના એક - વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (04)

(1) હૈયાફૂટલ / અસંતોષી

(૨) બીન

(૩) શ્રીકૃષ્ણને પામવા માટે

(4) ઉત્સાહથી ડગલાં ભરતાં.

(બ) (1) કાવ્યપૂર્તિ કરો. (02)

મારા સપનામાં આવ્યા હરિ
મને બોલાવી, ઝુલાવી, વહાલી કરી.
સામે મરકત મરકત ઊભા
મારા મનની, દ્વારિકાના સૂબા.

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (06)

ઘરની ભીંતોને પુત્રવધૂની આંગળીઓનો સ્પર્શ થયો એટલે ઘરની ભીંતો આજ સુધી સૂની હતી. પરંતુ હવે પુત્રવધૂની

VISION

આંગળીઓનો સ્પર્શ થતાં જ ભીંતોએ જાણે સૌંદર્યના શણગાર સજ્યા હોય એમ શોભી ઊઠી. પુત્રવધૂના આગમનની એટલી પ્રબળ અસર પડી કે નિર્જીવ વસ્તુમાં પણ જાણે પ્રાણ પુરાયા! ઘરનું વાતાવરણ જીવંત બની ગયું.

(2) જેમ તારામંડળમાં ચંદ્ર શોભે છે, જેમ સુવર્ણના અલંકારમાં જડેલો હીરો ઝગમગે છે એમ ગોવાળોમાં ગિરધર શોભે છે

(3) તેજમલ નાનાં હતાં ત્યારે મોસાળ ગયાં હતાં. મોસાળમાં એમનાં હોંશીલાં મામીએ એમના દાંત રંગાવ્યા હતા.

અથવા

(3) માતાના હેતની હેલીને સમજાવતાં કવિ કહે છે કે ચોમાસામાં મુસળધાર વરસાદની હેલી ઊમટે છે. એ જ રીતે જીવનમાં પણ ભલેને સો પ્રેમની હેલી વરસે, તોપણ માતાના હેતની હેલીનો અભાવ તો રહેવાનો જ.

(5) નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તર ઉત્તર લખો. (04)

(1) સમુદ્રમાં છેક તળિયા સુધી ડૂબકી મારીને મોતી લાવનારાઓને 'મરજીવિયા' કહે છે. તેઓ જાણે છે કે સમુદ્રનાં પાણી ઊંડા છે. એમાં અનેક હિંસક જળચર પ્રાણીઓ છે. તેમ છતાં એમનું મન મક્કમ- એમનાં હૃદયમાં ઉત્સાહ અને સાહસ- તેમના મન પર પ્રિયજનોની શિખામણની અસર થતી નથી- એમનું એક જ લક્ષ્ય- આથી સહેજ પણ ડર્યા વગર તેઓ જીવનું જોખમ ખેડે છે- તેઓ મૃત્યુના મુખમાં પ્રવેશતા હોય એમ સમુદ્રનાં અંધકારમય તળિયાં ખૂંદી વળે છે. પરિણામે તેઓ મણિમોતીનો અખૂટ ખજાનો મેળવીને બહાર આવે છે. મરજીવિયાની જેમ મનુષ્યે પણ જીવનમાં ગમે તેવા સંઘર્ષોનો સામનો કરવો પડે- એનાથી સહેજ પણ ડરવું જોઈએ નહિ- જો મનુષ્યના મનમાં દૃઢનિશ્ચય હોય, હૃદયમાં ઉત્સાહ અને સાહસ હોય, તો તે પોતાના નિશ્ચિત લક્ષ્ય સુધી પહોંચીને મણિમોતી જેવી કીમતી વસ્તુઓ મેળવી શકે છે.

(2) કવિનું આત્મબળ અડગ છે. તેઓ ક્યારેય નિરાશ થતા નથી. તેઓ કોઈ પણ પરિસ્થિતિમાં વિચલિત થતા નથી. તેઓ સ્વયં જ્ઞાનરૂપી પ્રકાશ છે. એમને દૃઢ શ્રદ્ધા છે કે આ પ્રકાશ

vision

[illegible]

જ એમના જીવનમાં સતત માર્ગદર્શક બની રહેશે. તેઓ કહે છે કે આત્મબળ તો તમામ દુઃખની દવા છે. અડગ આત્મબળ હશે અને ઈશ્વરમાં દૃઢ શ્રદ્ધા હશે, તો દુનિયાની કોઈ તાકાત તમારા જીવનને અંધકારમય નહિ બનાવી શકે. તેમને પોતાની મસ્તીમાં જીવન પૂરું કરવું છે. તેમને કાળનો પણ ડર નથી - કાળને પણ લલકારે - મને તારો સહેજે ભય નથી - તારાથી થાય તે કરી લે - મારી પાસે ઈશ્વર જેવો ધણી છે - પછી મને તારો ડર શાનો? અડગ ખુમારી અને ઈશ્વર પ્રત્યેની શ્રદ્ધા જ એમને જીવન જીવવાનું આત્મબળ પૂરું પાડે છે

અથવા

(૩) દુશ્મનો ઓળખી ન શકે માટે તેજમલે એક યુક્તિ વિચારી તેજમલ પોતાના સાથીપુરુષોને સૌપ્રથમ સોનીની દુકાને લઈ ગઈ. તે માનતી હતી કે ત્યાં સ્ત્રી અને પુરુષ બંનેની કસોટી થઈ જશે. કેમ કે પુરુષ બેરખામાં મોહાશે અને સ્ત્રી એનાં ઝૂમણામાં મોહાશે. પરંતુ અહીં તો પુરુષો સ્ત્રીનાં ઝૂમણાંમાં મોહાયા. પણ તેજમલ ઠાકોરે તો બેરખાં પસંદ કર્યાં. એ પછી તેજમલ સાથીઓને વાણિયાની દુકાને લઈ ગઈ. ત્યાં પણ તેને થયું કે પુરુષ પાઘડીનાં મૂલ પૂછશે અને સ્ત્રી ચૂંદડીનાં મૂલ પૂછશે, પણ તેમ થયું નહિ. સાથીપુરુષોએ ચૂંદડીની કિંમત પૂછી તેજમલે મોળીડું પસંદ કર્યું. આ રીતે તેજમલ પરીક્ષામાં પાર ઊતર્યાં.

વિભાગ-C વ્યાકરણ

જોડણી સુધારો (1)

(1) હૉસ્ટેલ / પરિસ્થિતિ

સંધિ છોડો - જોડો (1)

(2) પર+ઉપકાર / સત્યાગ્રહ

તળપદા શબ્દોના શિષ્ટ રૂપ આપો (1)

(3) સાથે / નિયમ

સમાસ ઓળખાવો (1)

(4) દ્વંદ્વ સમાસ

સમાનાર્થી શબ્દ (1)

5 અતિથિ

VISION

વિરોધી શબ્દ આપો. (1)

6 પાપ / અશાંતિ

અલંકાર ઓળખાવો. (1)

7 ઉપમા

વર્ણાનુપ્રાસ

રૂઢિપ્રયોગનો સાચો અર્થ (1)

8 મદદે આવવું

કહેવતનો અર્થ (1)

9 પારકું જ સાચું જ્ઞાન ને સાચી સલાહ ને કેળવણી આપે

શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ (1)

10 કોઠે, ગમાણ

લિંગ ઓળખાવો. (1)

11 સ્ત્રીલિંગ

નપુંસકલિંગ

માગ્યા મુજબ ફેરફાર (1)

12 મારાથી વિદાય લેવાઈ

સ્ત્રીઓને ભણાવવી જોઈએ.

વાક્યરૂપાંતર કરો. (1)

13 અમને સંતોષ ના થયો

શું તેનું સૌંદર્ય!

સાદું સંયુક્ત સંકુલ વાક્ય જણાવો. (1)

14 સાદું

સંયુક્ત

'કાળ' ઓળખાવો. (1)

15 ભવિષ્યકાળ

16 પૂર્વ પ્રત્યય - પર પ્રત્યય જણાવો. (1)

પૂર્વપ્રત્યય

પર પ્રત્યય.

VISION

(7)

વિભાગ-D અભિવ્યક્તિ / લેખન

વિચાર-વિસ્તાર +રે

(અ) આ પંક્તિઓમાં કવિ કહે છે કે જે વ્યક્તિ સજ્જન છે તેને ગમે તેવો કુસંગ પણ અસર કરી શકતો નથી - ચંદનવૃક્ષનું ઉદાહરણ ટાંકીને કવિ એવું જણાવે છે કે ચંદનના ઝાડ પર રાત-દિવસ સાપ વીંટળાયેલો રહે પરંતુ સાપના ઝેરથી ચંદનનું ઝાડ ઝેરી થતું નથી. - ઝાડ શીતળતા અને સુગંધ જ ફેલાવવું - એવી જરીતે સજ્જનોના ઉમદા ચરિત્ર અને સાત્વિક સ્વભાવ પર દુર્જનોના સંગની કોઈ જ વિપરીત અસર થતી નથી. 04

અથવા

આ પંક્તિઓમાં કવિએ આજની દુનિયાનું વાસ્તવિક ચિત્ર રજૂ - દુનિયામાં આજે અવળી ગંગા વહેતી દેખાય - કાળા કર્મો કરનારા દુર્જનો મોજમજા કરતા હોય છે સત્યના માર્ગે ચાલનારા સંતોને શૂળીએ - આવું વિરોધાભાસી ચિત્ર જોઈને કવિના મનમાં એવો પ્રશ્ન ઉદ્ભવે છે કે શું ભગવાન પણ અંધ બની ગયો છે કે તે આવો અવળો ન્યાય તોળે છે?

(બ) નાની બહેન પરીક્ષામાં નાપાસ થઈ છે, તો તેને આશ્વાસન આપતો પત્ર લખો. (04)

(ક) શાળાના ઈનામ વિતરણ અને વાર્ષિકોત્સવ કાર્યક્રમનો અહેવાલ લેખન કરો. (04)

(ડ) ગદ્યખંડ વાંચી તેની નીચે પૂછેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

જવાબો.

(1) પરોપકારી મનુષ્યો વૃક્ષો જેવા હોય છે વૃક્ષો પોતે તાપમાં તપીને અને અસહ્ય ગરમી વેઠીને બીજાઓને છાંયડો અને ફળ આપે છે.

(2) બીજાને માટે ન જીવવું અર્થાત્ જીવવા ખાતર જીવવું એને 'કાગડા કૂતરાનું જીવન' કહેવાય

(3) જે બીજાને માટે જીવતો નથી તેનું જીવન નિરર્થક છે.

(4) શીર્ષક - જીવનની સાર્થકતા